

СҮЗИМИЗ ЎЗИМИЗНИКИМИ?

Хорижлик социолог олимлар ёшларнинг тури соҳалар бўйича фикрларини кенг урганиб бораюлар. Шу мақсадда маҳсус сўровномалар ишлаб чиқилиш, натижалари чуқур таҳлил этилади. Социологик таъқиотларнинг афзалиги шундаки, айрим соҳаларни тарафкӣ этиширада ўрганиб чиқиляган моддия ве маълавий ёхтиёжлар диссонанс олинига. Шундай таъқиотлардан бирои Хато олимларни томонидан инг иктибори саналган мактаб сифафиридан бирорда утказилиди. Сабод битта: "Сиз мамлакати тақдирини қандай тасаввур этасиз?" Синфадаги 25 ўқувчадан 24 нафари билдириган фикрлар бир-бираидан мутлақо фарз қилилар. Айни пайтда олимлар қайсиодар ўқучувчини жавобини аинан тақоролсан ўша биргина бола жавобни кишиши. Мамлук бўлишича, ўша ўқучви сифағасигардан бирорса энгизак экан.

Бороди, бидор ҳам шу каби синон ўтказилса, у қандай натижани берган бўйарди? Шу бир йигит-қиз ўз қарашларидан келиб чиқи, фикрни мустакил ифода эта олармикан? Айбатта, асариятимиз ҳеч ўйлаб ўтиришмасдан, шуруримизга сингиб қолган кўйма фикрлардан сўз ўсаймиз. Тасавvури мезонларига тазиниб, факат ўз хулосаларинига дади айтса олувчи ёшларни жуда.

Давр ва ёшлар

Лила қандай кечали? Хар бир ўсмир ботимида "ўз олами" ни яратиши зарур. Шунда у ҳәётни ўз олами орқали идрок этиди, борлиқка кўнгли кўзи билан нигоҳ ташлайди, воқеа-ҳодисаларни ақл тарозусига солади. Натижада тасаввур дунёси боййид, фикр ўтчамлари кентялди, воқеликка муносабати жарённида мустакил хулоса ясайди. Ботимида оламида ўзини идора этишиг имкон яратиландиганини киши ўз иродасининг "хўжайини" бўлади. Шу таъзида унда ички мустакиллик — ўз фикр кувватини ишга солиш, ўзигатига суняни ѡзига ишониш туғуси шакланади. Ҳазар Навоний ҳам бу ҳақди айтишилар: "Ҳар неки истар ёсант, ўзинганди истиаги!"

Бир пайтлар ёшлил олиди мактабни битиргандан сўнг бир амаллаб диломли бўлинни муммоси кўндаланг турарди. Бальзил ўз қизиқилари ҳақида ўйлаб ҳам утиришмасдан, имкониятга қараб дуч келган дарохига ўхжак топнишваришишарди. Кўпчилик учун мухими, ўқишига кириб олинидан иборат эди. Чуники, дилом бўлса бас, давлат идораларини ишайтиш. Қайсириёндига ўйлаб олиб, ҳамма катори маоши олиб юшайверини мумкин. Уз соҳасида янгиликлар яратиш, ташаббус кўситасига деярли ҳоҳини иштиёқ ийк. Сабаби, беш-олтий ишлабомида шунчаки ўқиши, холос. Киши ўзи қизиқматига соҳага ижоатни мустакил маъзум. Шундай экан, у ҳар қандай идорада ўтманишина холим бўлиб қолаверади. "Утраминиалик" эса жамиятта қимматга тушарди, бузлан...

Японийлик иктисолчи олимлар ачика номдор бир заводнинг иши оркага кетаётганни сабабларини ахтаришиди. Мавзум бўлишича, корхонада ишлабтган олтиши фонз ёшлил бу ерга "тасодифи" келиб қолишган экан. Бу ҳолга даррор барҳардидан берилади. Ишхонадаги ишчи дилмадир бирма-бир синовдан ўтиклиди. Шунчак келиб-кетаётгандар ўнгига ишчиликни шараф деб билдириганлар қабул килинади, уларга имтиёзлар яратилиши. Қарасизлики, кўп ўтгани корхона иши яна олга силжиди...

Утган ийл бошларида Каттакўргон педагогика билим юрти талаблари билан учрашиш ўтказдик. "Сизнингчча, мустакиллик нимаси билан афзал?" деган савод даврага ташланди. Бўйуси педагогига ўзларини фикрларда анчайни мустакил экжанини пайтаб, сунгандик. Билим юрти талабаси Наризиг Шодиевнинг сузлари ҳамони хотиримда қолган.

-- Эски тузум бизнинг кўлларимизагина эмас, балки кўнглимагизагина кишин солган экан, -деди у. -- Ҳатто фикр-ўйларимизда ҳам тобелини бор эди. Биз шундай ички қулилган кутилди. Озодлик бизга ана шунисин билан афзал!

Мустакилликнинг чин мазмунини унчалик тушуниб ололмаган, бу ҳақда гап кетса ўзлардан ёшитган билганинни тақорлайдиган ёшлил бор, орамизда. Ҳурриятнинг моҳиятини терап англамасдан турб, озод юрт келажагини тасаввур этиш кинни кечади. Ўз тақдирини юрт эртасидаги қурадиган ҳар бир йигит ва қиз бу ҳақда жиддий ўйлагони керак. Зоро, кечаги кунлар учун тикилган либос бугунга торлиқ килиади. Янги даврда яшяпмиз, ҳастий ёхтиёжларимиз уччами катта. Шундай экан, биз кун ўнкиси, ўрганиши, изланниши бараборида маънан мустакил бўлмоқлика ҳам эришиялини. Руҳиятимиз иқлимири тоғизар, кун сайни яшиланаверсин. Муҳими, ҳар соҳада ўз фикримизни билдирайлик. Ҳар даврда ўз сўзимизни айтишади.

-- Ўн тўрт ўшдан то ўн саккиз ёшгача бўлган боланин феълида ўзини тўла мустақил ҳисоблашга ҳаракат бошланади. Энди ўзига нисбатан катталардек мумоалана килиниларни, унинг мақсаду реjalарни ҳисобга олиниларни талил этиди. Шундай вақтда ота-она "Бола биз нима десак, ҳаммасини сўзини бажаревиши керак" деган фикрларнан ёзигоришини ёзигоришини таъсисадан ўтиришади. Оқибатда, бола ўзбилашмон, ўзларга беписанд ва ўжар бўлиб ўсади. Ота-она болалаги мустакилликни ривожлантириши баробаридан орадаги масофа - меъбери сақлаши ҳам керак.

Ўз-ўзida мустакилликни тарбиялаш аст-

ГУЛЧЕХРА

бўлган боланин феълида ўзини тўла мустақил ҳисоблашга ҳаракат бошланади. Энди ўзига нисбатан катталардек мумоалана килиниларни, унинг мақсаду реjalарни ҳисобга олиниларни талил этиди. Шундай вақтда ота-она "Бола биз нима десак, ҳаммасини сўзини бажаревиши керак" деган фикрларнан ёзигоришини ёзигоришини таъсисадан ўтиришади. Оқибатда, бола ўзбилашмон, ўзларга беписанд ва ўжар бўлиб ўсади. Ота-она болалаги мустакилликни ривожлантириши баробаридан орадаги масофа - меъбери сақлаши ҳам керак.

А Б У - Д А Б И. Ислом Конференцияси Ташкилори /ИКТ/ Бош котиги Озоддин Ларакий БМТ Ҳафзисизлик Конғанини ҳаммадигина мурожаат қилиб, 1992 йилдан бўён Ливияга қарши қўлланилаётган иктисолий жазо ҳораларни бекор қилишига дайвади.

Малумки, 1988 йили 270 нафар йўловчиси бўлган АКШ самолёти Шотландия устидан учиб ўтганиб портлаб кетган, оқибатда экипаж аъзолари ва барча йўловчилар ҳалок бўлган

бошлиги И. Костоев атиги 13,3 фоиз овоз тўплай олган.

С Я Н Г А Н. Малайзия ҳукумати Индонезиядаги иктисолий таназзул оқибатида нонкунни равища мамлакатга кириб келадиганлар сони кун сайни кўпайётгани сабабли соҳиб ва дениз бўйларida назоратни кучайтириди.

Расмий маълумотларга қараганда, сўнгти икки ҳафта давомида турли яширин йўллар билан 3 минг нафар Индонезия фуқароси Малайзия

ИСТИБДОД ИЛДИЗЛАРИ ҲАРБИЙ ИСТИЛО

(Давоми. Аввали ўтган сонларда)

Россия империясининг ҳуқмрон доираларида Кўқон, Хива хонликлари ва Бухоро амирилигига нисбатан истилочлики руҳ устун келиб, Александр II (1855-1881) ҳукуматининг таъзики сиёсатида жангари генераллар мавқи қуайди. Генерал-адъютант граф Д. Милютиннинг ҳарбий вазир лавозимига, граф Н. Игнатьевнинг эса Бош штаб Осиё бўлими раҳбарлигига тайинланнига турб, озод юрт келадиган кутилди. Ҳурриятнинг марказий осиёдаги кескин ўзларини бўлишидан дарак берарди, Россия матбуотида эса Ҳиндистондек бўйланишига айлантирган Англиядан ўнрек олиб Осиёда фаол ҳаракатларга чорловчи мақолалар пайдо бўшлайди.

Империя ҳарбий вазирлигига ўзбек хонликларининг иктисолий ва сиёсий ахволига оид юсуслик маълумотлари етариғи тўпландиган эди. Генерал унвонига кўтарилиган граф Н. Игнатьевнинг ўзбек хонликларининг ҳақиқий ахволи ва уларни рус назоратига олинини қайи ўйнисида амалга ошириш ҳақидаги ахборотлари бу маълумотлар орасида алоҳида ажралиб турар эди.

Граф Игнатьев биринчи галдаги вазифа сифатидаги Кўқон хонлигига қарши бевосита ҳарбий ҳаракатлар бошланиши таъкид қилиган эди. Ана шу таъкидига кўра Россия 1860 йилда Кўқон хонлигига қарши ўзини килинмаган уруш очди. Оқибатъ ойиди рус қўшинининг илор кисми хонлик худудига юриши бошлаб, Тошкент ҳоқими Қаноатшоҳ кўмандонлигидаги ўзбек, қозоқ, ва қирғизларнинг 20 минг кишилик лашаки билан Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қаноатшоҳ билан жангри ясасининг устулигини наимойни қилид. Руслар кўшинида замонавий замбаркалардан таъкид, ракета-мушак мосламалари ҳам бўлиб, улардан Кўқон қўшинини қарши ўзини таъкидига кўра ишлаб ошириши ўтириши. Узунгўчоша тўқишиши. Полковник Колпаковский бошчилигидаги қисмнинг Қано

